

Maaseutupoliittinen selonteko, Ympäristövaliokunta 21.4.2026

Ympäristöministeriö näkökohtia

Johtava asiantuntija Mika Ristimäki, ympäristöministeriö
21.04.2026

Yleistä selonteosta

- Koostaa hyvin poikkihallinnollisesti näkökohtia maaseudun tilanteesta, arvioi tulevaa kehitystä ja kehittämistarpeita
- Toimintaympäristö voimakkaassa murroksessa ja epävarmuus tulevasta kehityksestä edellyttää lähes koko ajan päivittyvää tilannekuvaa muutoksiin vastaamaan. Selonteko on hidas tunnistamaan muutoksia. Tarvitaan nopeampia prosesseja tunnistamaan ja reagoimaan muutoksiin. Laaja-alaisen maaseutuneuvoston rooli poikkihallinnollisena toimijana korostuu muutoksien tunnistamisessa.
- Selonteossa on hyvin hyödynnetty ympäristöministeriön tuoreita alueidenkäytön kehityskuvaa ja valtakunnallista alueiden eriytymisselvitystä. Kehittämistarpeissa korostetaan valtakunnallista monikeskuksista keskusverkkoa, jolla turvataan Suomen eri alueiden vahvuuksien hyödyntäminen. Alueiden eriytymiseen liittyvän maaseudun asumisen tarkastelu hyvin huomioitu.
- Tunnistaa kohtuullisen hyvin erilaiset maaseudut kaupunkien läheisestä syrjäiseen maaseutuun. Sen sijaan erilaisia ratkaisukeinoja haasteisiin erilaisilla maaseutualueilla tulisi korostaa enemmän. Korostaa jatkossa poikkihallinnollisen yhteistyön ja MANEn roolia.
- Digitalisaatio ja paikkariippumattomuuden vaikutukset hyvin huomioitu selonteossa.
- Toimintaympäristön muutokset vahvistavat maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutuksen voimistumista. Se on samalla osaratkaisu moniin maaseudun haasteisiin. Ympäristöministeriön alueidenkäytön kehityskuvassa yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeissa korostetaan kaupunkien ja maaseudun kestävää vuorovaikutusta

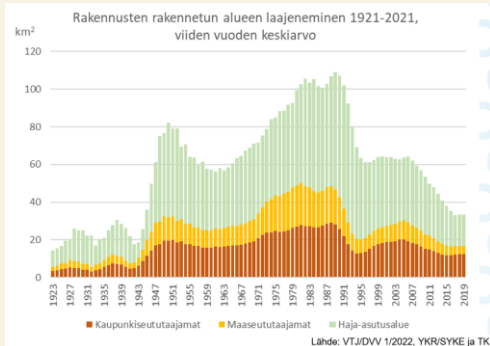
Alueidenkäytön kehityskuvan sisältö

Jatkuva seuranta, päivitys neljän vuoden sykleissä

Tilannekuva

Mistä tullaan ja mihin ollaan menossa?

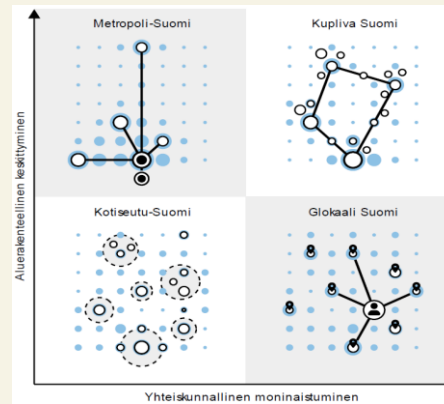
Alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne ja kehitys keskeisten muuttujien mukaan seurattuina

Tulevaisuuskuva

Mitä tulevaisuus tuo mukanaan sellaista, johon on varauduttava?

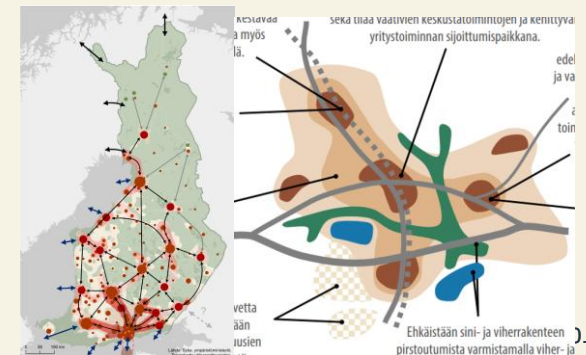
Arvio muutostekijöistä, perusura ja muita kehityskulkuja, arvio kestävän kehityksen kannalta

Kehittämiskuva

Mihin suuntaan kehitystä on suunnattava ja miten sinne päästään?

Kehittämisen tarpeet ja varautumiset
Mitä toimia tarvitaan?

Toimintaympäristön muutoksia

**Kaupungistuminen ja
liikkumisen murros**

**Asuntomarkkinoiden eriytyminen,
väestön keskittyminen/vähentäminen**

Julkisen talouden kestävyysvaje

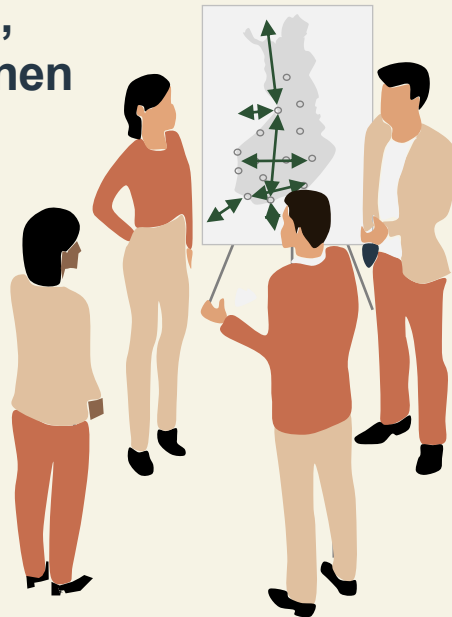
**Väestön ikääntyminen, alhainen
syntyvyys ja maahanmuutto**

**Monipaikkaisuus, kaupungin
ja maaseudun vuorovaikutus**

**Digitalisaatio, paikkariippumattomuus
ja teknologia**

**Kansainväliset kriisit, huolto-
varmuus ja kokonaisturvallisuus**

**Osaavan työvoiman saatavuus
ja työn murros**

Vihreä siirtymä

**Ilmastonmuutos ja ekologinen
jälleenrakentaminen**

**Luontokato ja luonnonvarojen
riittävyys**

**Globalisaatio, deglobalisaatio ja
kansainväliset tuotantoketjut**

**Alueiden kansainvälinen
asemoituminen**

Energiamurros ja -kriisi

Kestävä kaupunki- ja yhdyskuntakehitys

Kartalla tunnistettu Suomen erityyppiset kaupunkiseudut, suuremmat taajamat ja haja-asutusalue luokiteltuna alue- ja yhdyskuntarakenteen ominaispiirteiltään. Kehittämistarpeet ja lähtökohdat eroavat. Muutamia nostoja:

- Metropolialueen monikeskuksisuus, jossa kaupunkimaistuvat alakeskukset, tiiviin radanvarren pendelöintitaajamat sekä monipuolisen elinkeinojen palvelukeskittymät ja hallitun taajamakasvun kehysalueet
- Metropolialueen kytkeytyminen tehokkaalla joukkoliikenneyhteydellä Tampereen, Lahden ja Turun kehittyviin joukkoliikennekaupunkiseutuihin monipuolisen elinkeinojen maaseudun ympäröimänä. Verkostometropoli.
- Oulun kehittyvä ja kasvava kaupunkiseutu kehysalueineen, Jyväskylän sekä Kuopion kehittyvät ja kasvavat joukkoliikennekaupungit
- Muut maakuntakeskukset ja isoimmat seutukaupungit joko kasvavat keskustojen ympärille tai hyödyntävät jo olevaa yhdyskuntarakennetta
- Monipuolisen elinkeinojen palvelukeskittymät pikkukaupunkeja, vanhoja kirkonkyliä, teollisuustaajamia joko kaupunkiseudulla tai sen ulkopuolella.
- Voimakkaimmin väestöään menettävät maaseudun keskukset älykkään sopeutumisen työpaikka- ja palvelukeskittymiä
- Matkailukeskukset ja erilaistuva maaseudun haja-asutus kattaen pienet taajamat ja kyläalueet

Kaupungistumiskehitys jatkuu, mutta hidastuen ja suurkaupungistumisena. Kasvu keskittyy muutamalle seudulle.

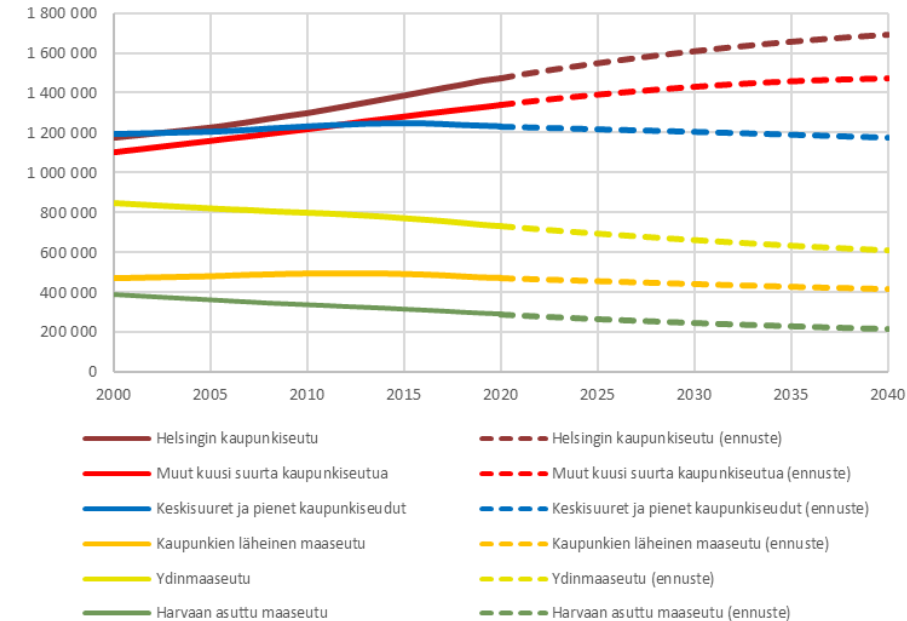
Kaupungistuminen jatkuu tulevina vuosikymmeninä, mutta väestön ikääntyminen hidastaa kehitystä.

Väestön kaupungistumisaste nousee 79 %:iin vuoteen 2050 mennessä.

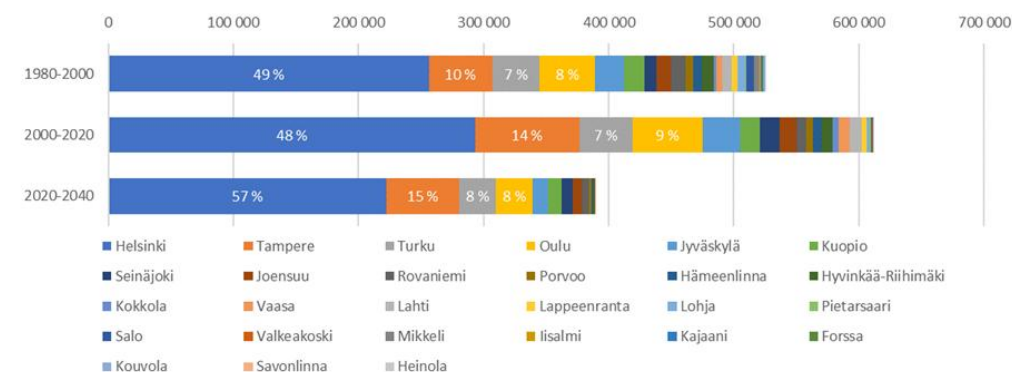
Kaupungistuminen on entistä enemmän vain suurimpien seutujen kasvua. Väestönkasvusta noin 87 % tapahtuu neljällä suurimmalla seudulla.

Kaupungistumiskehitys vaikuttaa osaavan työvoiman saatavuuteen ja palvelujen tarpeeseen maan eri osissa.

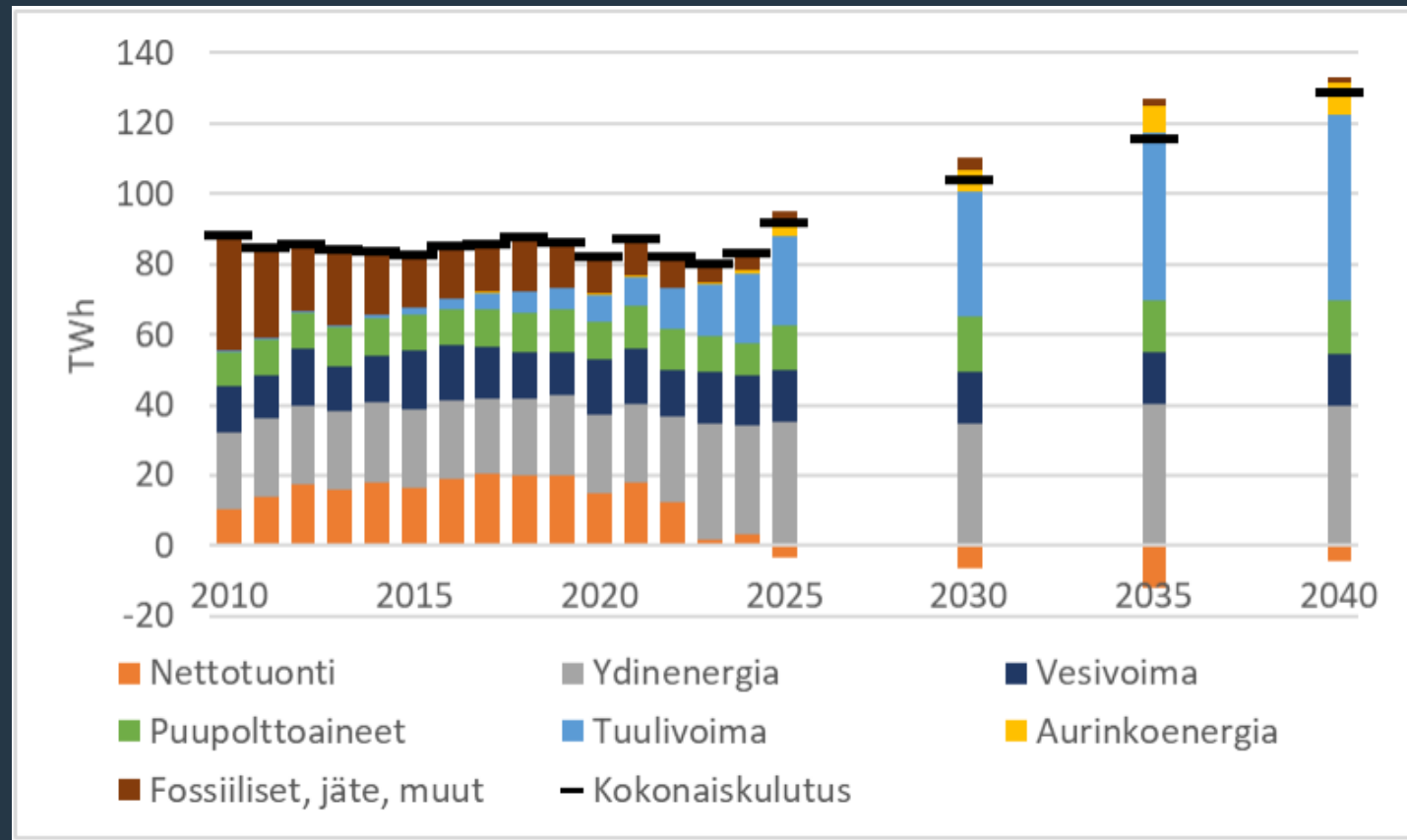
Väestönkehitys 2000-2020 ja trendiennuste 2020-2040

Kaupunkiseutujen väestönkasvu ja prosenttiosuus kaikkien kaupunkiseutujen kasvusta

Sähkön kokonaiskulutuksen ja tuotannon historia 2010–2024 sekä kehitysarvio vuoteen 2040 asti

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta 2025.

Valtakunnallinen alueiden eriytyminen on voimistunut ja edelleen voimistumassa

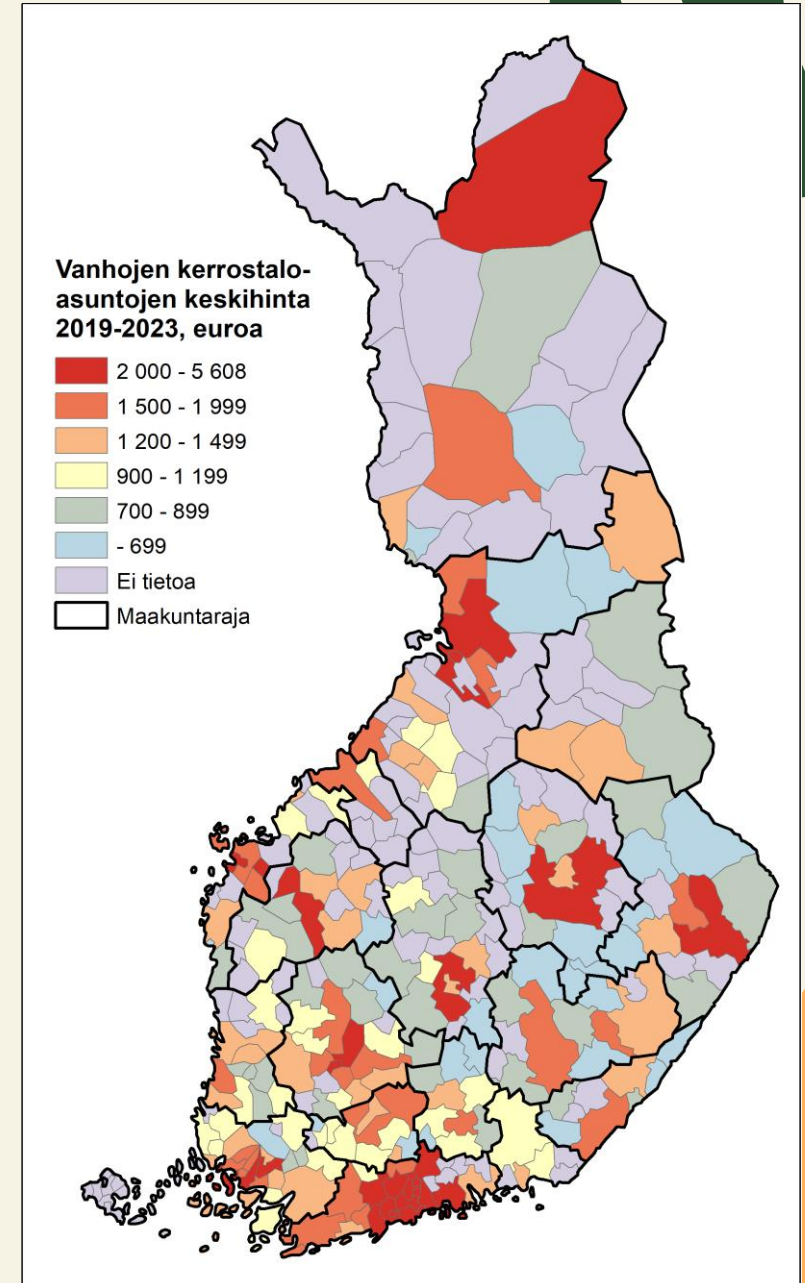
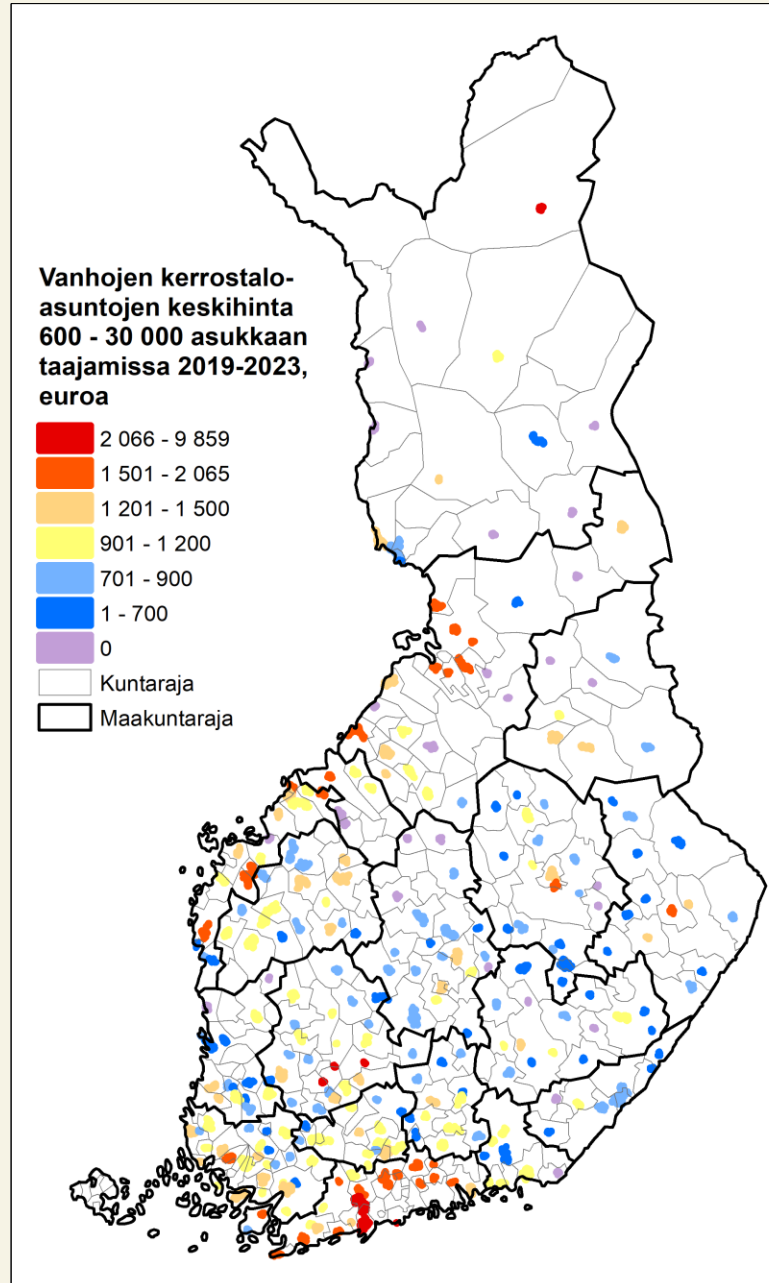
- Kaupungistumiskehitys yhä enemmän suurkaupungistumista. Valtaosassa Suomea väestö vähenee ja yhdyskuntarakenteen toimintojen kantokyky laskee. Kansainvälisesti verrattuna Suomen eriytymiskehitys on ollut voimakasta ja eroaa pohjoismaisesta kehityksestä.
- Informaatioyhteiskunnan myötä yritysten ja ihmisten arjen toiminnot sekä ajankäyttö digitalisoituvat. Eteläisen Suomen verkostometropoli vahvistuu. Supistuvilla alueilla voimistuva kausivaihtelu haastaa yhdyskuntarakenteen sopeutumista.
- Asuntojen vajaakäyttöisyys ja tyhjeneminen voimistuvat. Viimeisen 30 vuoden ennakoituun kehitykseen nähden väestön keskittyminen suurimmille kaupunkiseuduille on ollut voimakkaampaa ja asuntojen purkaminen vähäisempää.
- **Asuntojen ja infrastruktuurin vajaakäyttöisyys kasvaa.** Keskenäiset kaava-alueet lisääntyvät. Purkamista tarvitaan autioitumisen välttämiseksi. **Omistajien vastuullinen purkaminen korostuu** asuntomarkkinoiden tervehdyttämiseksi. Purkamisessa huomioitava kiertotalouden sekä kulttuuriympäristön ja sosiaalisten arvojen yhteensovittaminen.
- **Eriytymiskehityksen ytimessä supistuvien alueiden asuntojen vakuusarvojen lasku.** Asuntojen hinnat ja vuokrat laskevat ja niitä rakennetaan sekä peruskorjataan niukasti. **Peruskorjauksen kustannukset ovat usein markkinahintaa korkeammat ja alhaiset vakuusarvot heikentävät rahoitusmahdollisuuksia.**
- **Kolmannes Suomen 90 000 asunto-osakeyhtiöistä sijaitsee alueella, jossa alhainen hintataso haastaa peruskorjauksen järjestämistä. Suurin haaste kohdistuu omakoti- ja rivitalokiinteistöihin heikon väestö- ja talouskehityksen alueilla.**

Asuntojen hinta ja vakuusarvot eriytyvät – tyhjenemiskehitys voimistuu

Vanhojen kerrostaloasuntojen keskihinta 600-30 000 asukkaan taajamissa 2019-2023 (vasen) ja kunnittain (oikea). Osassa taajamia ja kuntia kauppojen määrä alittaa tietosuojavaatimuksen ja ne ovat taajamakartassa violetilla ja kuntakartassa harmaalla (SYKE, Tilastokeskus)

Alle 1200 euroa /m² asunnoissa peruskorjauksen rahoitusongelma yleistä. Kartan keltaiset ja siniset taajamat.

Yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita supistuvilla alueilla

Keskusten säilymistä tuetaan kehittämällä niitä asumisen, palvelujen ja työpaikkojen alueellisina keskittyminä.

Väestön kausivaihtelu, lisääntyvä etätyö ja liikkuvat palvelut luovat tarpeita ja mahdollisuuksia kehittää asumista ja palveluverkkoa.

Alueilla huolehditaan kestävien kulkutapojen olosuhteista ja hallitaan autoilun vaikutuksia elinympäristössä.

Eri toiminnot sijoitetaan siten, että ne tukevat toisiaan ja ovat saavutettavissa kestävillä kulkutavoilla.

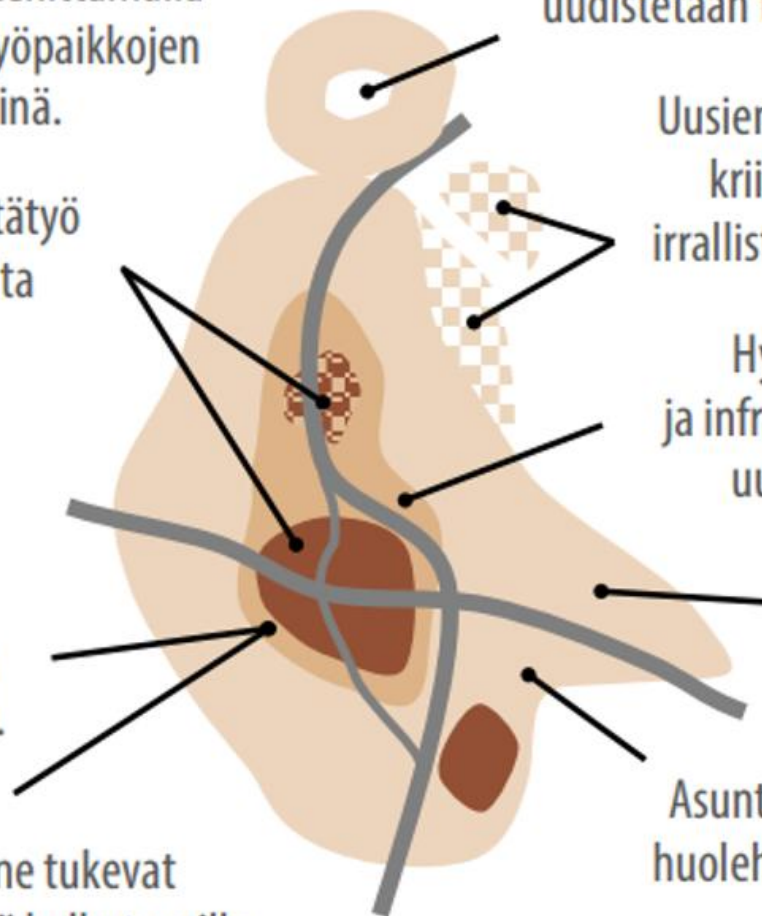
Voimassa olevia kaavoja tarkastellaan kriittisesti, uudistetaan tai kumotaan tarpeen vaatiessa.

Uusien alueiden käyttöönoton tarvetta tarkastellaan kriittisesti ja vältetään yhdyskuntarakenteesta irrallisten uusien rakennettujen alueiden syntymistä.

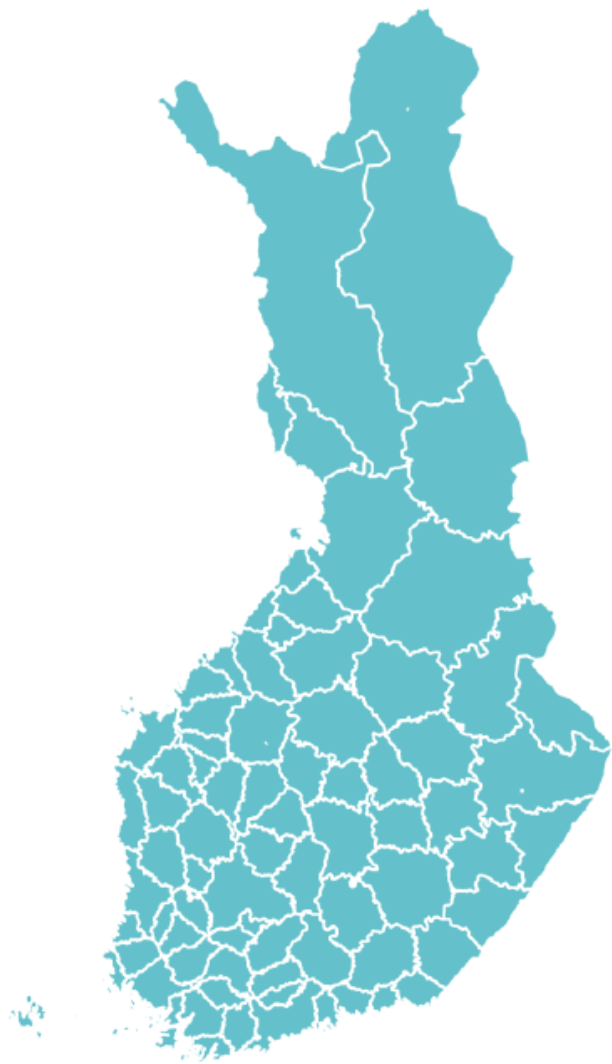
Hyödynnetään olemassa olevaa rakennuskantaa ja infrastruktuuria. Rakennuskannan käyttöä edistetään uusiokäytöllä ja käyttötarkoitusten muutoksilla.

Käyttämättömiä rakennuksia ja infrastruktuuria puretaan tarpeen vaatiessa.

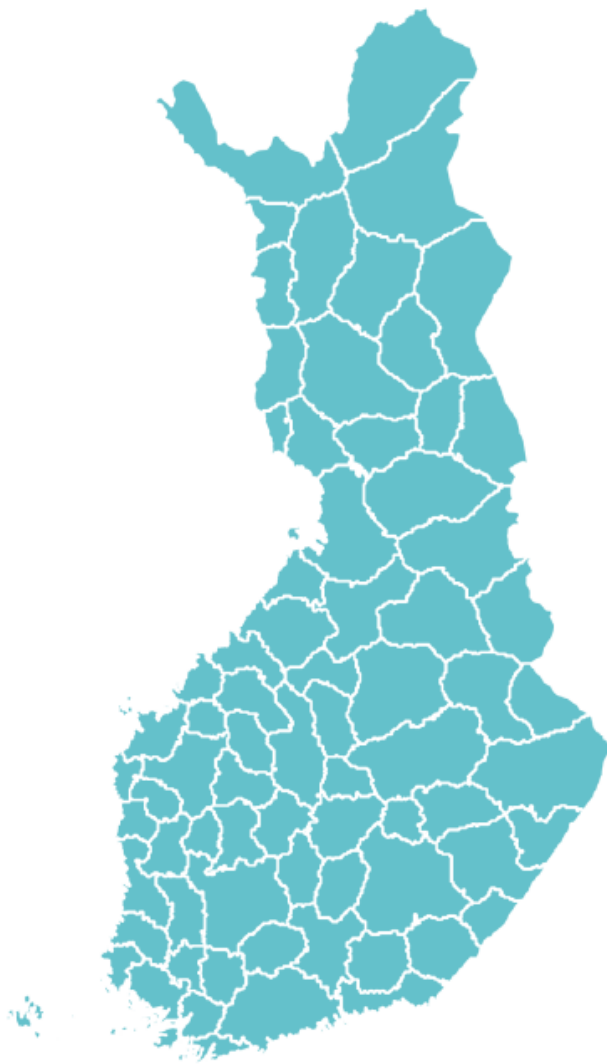
Asuntokannan korjausrakentamisen edellytyksistä huolehditaan etenkin alhaisen vakuusarvon alueilla.

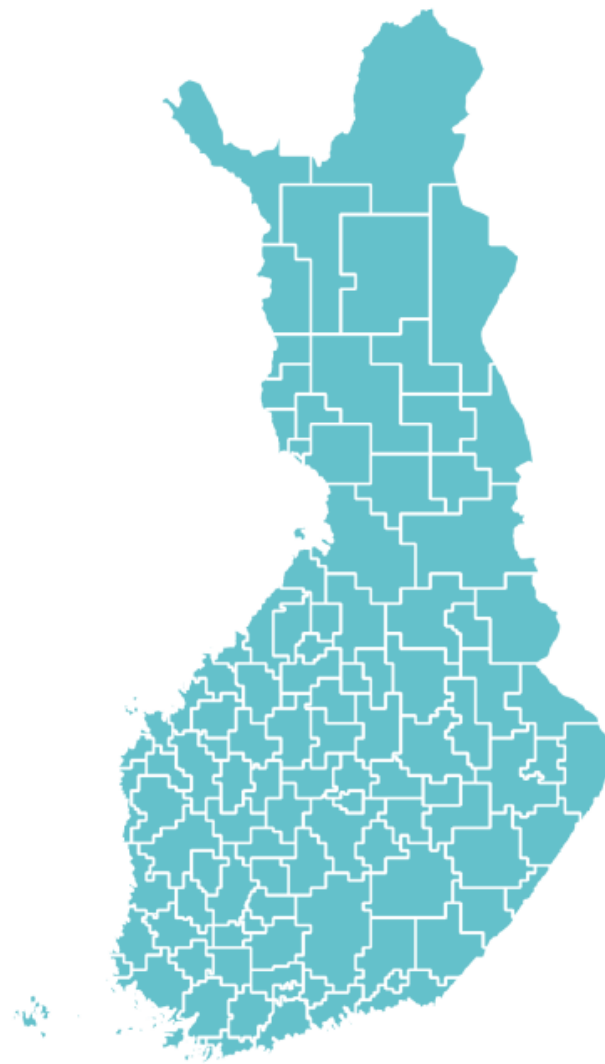
Toiminnalliset vaikutusalueet

Matka-aika

Työssäkäynti

Arkiasiointi